

Санітарно-протиепідемічні правила і норми щодо поводження з медичними відходами (наказ МОЗ №325)



Актуальність питання

Одним з обов'язків суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність з медичної практики, є **обов'язок забезпечити дотримання санітарних норм і правил щодо вивезення та знищення побутового сміття та медичних відходів**, який закріплено у пунктах 2.7, 2.9 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики.

Крім цього, серед стандартів державної акредитації ЛПЗ окремими пунктами **передбачено дотримання санітарних норм і правил щодо вивезення та знищення побутового сміття та медичних відходів а також своєчасності та безпечності утилізації біологічно шкідливих матеріалів**

(пункти 7.27, 7.28 Експертного висновку про відповідність закладу стандартам державної акредитації, затвердженого наказом МОЗ України «Про вдосконалення державної акредитації закладів охорони здоров'я» від 14 березня 2011 р. № 142 .

Що таке медичні відходи?

Медичні відходи - відходи, що утворюються внаслідок медичного обслуговування у закладах, які в установленому порядку отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики (крім підприємств з виробництва фармацевтичної продукції та медичних відходів, що утворюються у побуті);



Інші визначення

Медичні відходи — це будь-які відходи, що цілком або частково складаються з тканин людини або тварин, крові та інших біологічних рідин людини, екскрементів, наркотиків або інших фармацевтичних продуктів, бинтів чи одягу або предметів медичного догляду, шприців, голок та інших гострих предметів, які були у контакті з кров'ю або екскрементами, і, якщо їх не знешкоджувати, **можуть бути небезпечними для будь-якої людини, що контактує з ними.**

Лондонська інструкція по відходам 1988 року

Загальні вимоги до організації системи поводження з відходами

Система поводження з відходами складається з таких етапів:

- 1 • збирання та сортування відходів
- 2 • маркування відходів
- 3 • знезараження (дезінфекція) відходів
- 4 • транспортування і перенесення відходів у корпусні/міжкорпусні (накопичувальні) контейнери в межах закладу, де вони утворюються
- 6 • утилізація відходів (тих, що можуть підлягати утилізації)
- 7 • захоронення відходів (лише для відходів категорії А).

Класифікація

Медичні відходи поділяються на такі категорії:

КАТЕГОРІЯ А - епідемічно безпечні медичні відходи	КАТЕГОРІЯ В - епідемічно небезпечні медичні відходи	КАТЕГОРІЯ С - токсикологічно небезпечні медичні відходи	КАТЕГОРІЯ D - радіологічно небезпечні медичні відходи
<ul style="list-style-type: none">• харчові відходи всіх відділень закладу, крім інфекційних, у тому числі венерологічних та фтизіатричних;• відходи, що не мали контакту з біологічними рідинами пацієнтів, інфекційними та шкірновенерологічними хворими;• побутові відходи (тверді, великогабаритні, ремонтні) всіх відділень закладу, крім інфекційних, у тому числі венерологічних та фтизіатричних.	<ul style="list-style-type: none">• використаний медичний інструмент• предмети, забруднені кров'ю або іншими біологічними рідинами;• органічні медичні відходи хворих харчові відходи з інфекційних відділень закладу;• відходи, що утворилися в результаті діяльності медичних лабораторій	<ul style="list-style-type: none">• лікарські, діагностичні, дезінфекційні засоби;• елементи живлення, предмети, що містять ртуть, прилади і обладнання, що містять важкі метали;• відходи, що утворилися в результаті експлуатації обладнання, транспорту, систем освітлення тощо	<ul style="list-style-type: none">• всі матеріали, що утворюються в результаті використання радіоізотопів у медичних та/або наукових цілях у будь-якому агрегатному стані, що перевищують допустимі рівні, встановлені нормами радіаційної безпеки

Загальні вимоги до організації системи поводження з відходами

Збирання відходів проводиться якомога ближче до місць їх утворення в окремі ємності, що візуально чітко розрізняються за кольором та/або маркуванням.

У місцях первинного утворення відходів повинні бути запасні ємності (пакети або контейнери) для збирання відходів.



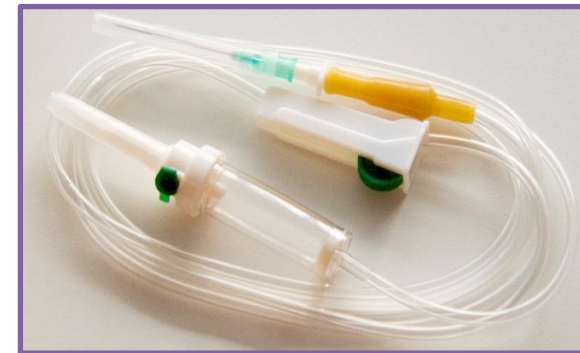
Відходи категорії В, інфіковані та потенційно інфіковані відходи, які мали контакт з біологічними середовищами інфікованого матеріалу(використані ВМП, предмети, забруднені кров'ю або іншими біологічними рідинами, органічні медичні відходи хворих, харчові відходи з інфекційних відділень закладу.

Відходи категорії В, підлягають обов'язковому знезараженню (дезінфекції) фізичними методами (термічними, мікрохвильовими, радіаційними тощо). Застосування хімічних методів дезінфекції допускається тільки для знезараження харчових відходів з відділень інфекційних хворих, а також при організації первинних протиепідемічних заходів в осередках інфекції.

У випадку відсутності в закладі приміщень для знезараження (дезінфекції) відходів або централізованої системи знезараження відходів медичні відходи знезаражуються персоналом цього закладу в місцях їх утворення хімічними/фізичними методами.

При збиранні відходів категорії В забороняється:

- ❖ руйнувати, розрізати медичні відходи, у тому числі використані системи для внутрішньовенних інфузій, з метою їх знезараження;
- ❖ знімати голку зі шприца після його використання;
- ❖ пересипати (перевантажувати), утрамбовувати неупаковані медичні відходи з однієї ємності в іншу, за винятком аварійних ситуацій;
- ❖ здійснювати будь-які операції з відходами без рукавичок або необхідних засобів індивідуального захисту і спецодягу;
- ❖ встановлювати одноразові та багаторазові ємності для збору відходів на відстані менше одного метра від нагрівальних приладів.
- ❖ Медичні відходи категорії В збирають у тверду (що не проколюється) упаковку (контейнери або в одноразову м'яку (пакети).




- Збирання відходів категорії В у місцях їх утворення здійснюється впродовж робочої зміни. При використанні контейнерів для гострого інструментарію допускається їх заповнення протягом 3 діб.
- Для збирання гострих предметів слід використовувати вологостійкі ємності (контейнери), що не проколюються. Ємність повинна мати кришку, що щільно прилягає та унеможлиблює її безконтрольне розкриття.
- Медичні відходи категорії В, отримані з клінічних підрозділів, збирають у контейнери, які переміщують до приміщення для збирання відходів або до приміщення для тимчасового зберігання відходів.


Основними способами знезараження
(дезінфекції) відходів категорії В є фізичні та
хімічні методи:

фізичний метод знезараження відходів (категорії В), що включає обробку водним насиченим паром під надмірним тиском та температурою за допомогою спеціального обладнання - установок для знезараження відходів категорії В, зокрема автоклавів, які використовуються для дезінфекції відходів при температурі стерилізації не менше 150 °С, а також засобами та способами радіаційного та електромагнітного опромінення відповідного призначення


безпосередньо на об'єкті; хімічний метод знезараження відходів категорії В включає обробку розчинами дезінфекційних засобів, що мають бактерицидну (включаючи туберкулоцидну), віруліцидну, фунгіцидну (спороцидну - за необхідності) дію у відповідних режимах, застосовується за допомогою спеціальних установок або способом занурення відходів у промарковані ємності з дезінфекційним розчином у місцях їх утворення.




Хімічне знезараження відходів категорії В на місці їх утворення використовується як обов'язковий тимчасовий захід за відсутності приміщення для поводження з відходами або при відсутності централізованої системи знезараження




Рідкі відходи категорії В (блювотні маси, сеча, фекалії), у тому числі аналогічні біологічні рідини хворих на туберкульоз, зливаються в систему централізованої каналізації тільки після попереднього знезараження хімічним або фізичним методами.



Патологоанатомічні та органічні операційні відходи категорії В (органи, тканини) підлягають кремації (спалюванню).



Вивезення відходів категорії В, що не пройшли знезараження (дезінфекції) в місцях утворення чи у приміщеннях для поводження з відходами, за межі території закладів не допускається.



Відходи категорії В після знезараження передаються на підприємства, що мають ліцензію на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами та мають відповідне сертифіковане обладнання

Вимоги до організації приміщень для зберігання та поводження з відходами

Приміщення повинне бути розташоване від лікувальних корпусів та харчоблоку на відстані не менше 25 метрів. Мінімальна площа приміщень визначається потужністю закладу.

БРУДНА ЗОНА

приміщення прийому та тимчасового зберігання відходів, приміщення зберігання що надходять, приміщення знезаражених відходів, вимитих і обробки відходів, обладнане знезаражених засобів для установками для знезараження переміщення відходів (можливе відходів

ЧИСТА ЗОНА

категорії В, приміщення їх спільне розміщення в одному мийки та дезінфекції. При приміщенні), склад витратних невеликих об'ємах можливе матеріалів, кімната персоналу, тимчасове зберігання відходів, що санвузол. надходять, та їх знезараження в одному приміщенні;

Пакет з відходами категорій В і С, що пройшов дезінфекцію, має містити маркування щодо категорії відходів, дати проведення дезінфекції, виду дезінфекції, відповідальної особи, що здійснювала дезінфекцію для медичних відходів.



Система маркування медичних відходів

Вид відходів	Маркування ємності	Вид ємності
Медичні відходи категорії В	Напис для маркування: "Особливо небезпечно"	Міцний, герметичний пластиковий одноразовий пакет або контейнер, придатний для обробки автоклавом
Медичні відходи категорії В (органічні відходи хворих: тканини, органи тощо)	Напис для маркування: "Особливо небезпечно"	Пластиковий одноразовий герметичний пакет або контейнер
Медичні відходи категорії В (гострі предмети)	Напис для маркування: "Небезпечно, гострі предмети"	Одноразові, стійкі до проколу контейнери (за винятком скляних)

Медичні відходи категорії С (хімічні і фармацевтичні відходи)	Напис для маркування: "Небезпечно"	Герметичний пластиковий одноразовий пакет або контейнер
Медичні відходи категорії С (цитотоксичні відходи)	Напис для маркування: "Небезпечно"	Одноразові тверді герметичні контейнери
Медичні відходи категорії D (радіоактивні відходи)	Маркування та пакування згідно з вимогами чинного законодавства України щодо поводження з радіоактивними речовинами	

Вимоги до організації приміщень для зберігання та поводження з відходами

Приміщення повинно бути обладнане:

- умивальником;
- краном для поливу;
- бактерицидними лампами з урахуванням об'єму приміщення;
- вентиляцією та освітленням.



Гігієнічні вимоги до утримання приміщень, обладнання та інвентарю

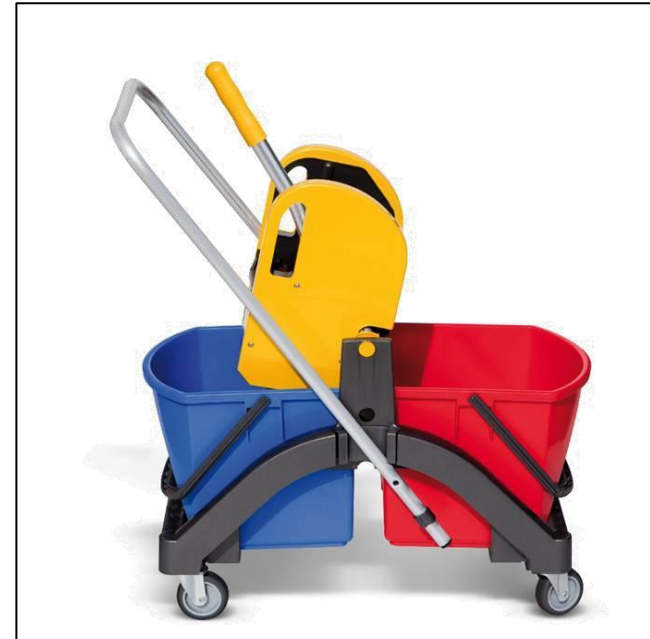
- ❖ Приміщення для поводження з відходами, обладнання та інвентар повинні утримуватись у чистоті. Поточне прибирання проводять вологим способом не рідше одного разу на тиждень із застосуванням мийних і дезінфекційних засобів. Генеральне прибирання проводять не рідше 1 разу на місяць. Обробці підлягають стіни, меблі, технологічне обладнання, підлога. Обробка здійснюється дезінфекційним розчином, протирають обладнання, видаляють видимі забруднення зі стін, потім миють підлогу.
- ❖ Інвентар для прибирання повинен бути окремий для "чистої" та "брудної" зони, мати чітке маркування із зазначенням видів прибиральних робіт, використовуватись тільки за призначенням і зберігатись окремо в коморах або шафах основних виробничих приміщень.

Гігієнічні вимоги до утримання приміщень, обладнання та інвентарю

**Швабра із утримувачем
для mopів**



**Двохвідерна система
для прибирання**



Ганчірки-мопи із кольоровим кодуванням

**Пріоритетним заходом
особистої безпеки є своєчасна
антисептика рук**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Шокало В.Ф., старша медична сестра
пульмологічного відділення
КЗ «ДОКЛ ім.Мечникова»